

הצגה · שי בר יעקב

מלחמת השירה

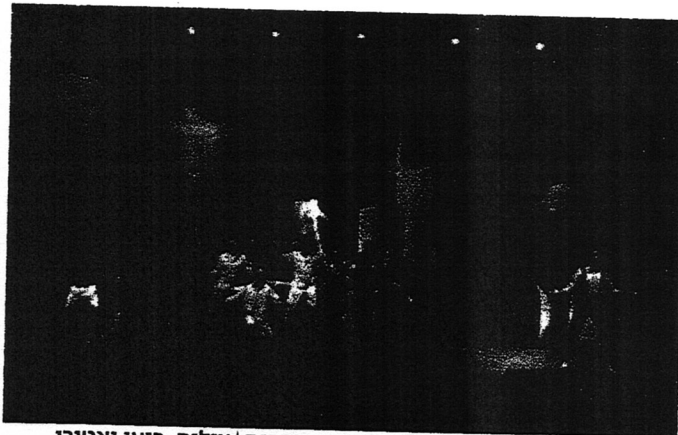
**"טראסק", מאת בעז אפלבאום,
מוזיקה: קובי אשרת, בימוי: רוני ניניו,
חג המחזמר - בתיים**

קצבית ומהנה, גם אם המוזיקה של אשרת נמנעת במכוון מהרמוניות פשוטות. אלון אופיר ורודיה קוזלובסקי עושים עבודה מצוינת כצמד המשוררים הניצים, ואילו נופר עובר, כשירה, היא תגלית אמיתית, במשחק ובשירה. גם עמנואל חנון (דיונגוף/סטלין), רפאל עבאס (אלתרמן) והראל ליסמן (שלונסקי) עושים עבודה טובה. בסך הכל, זו הפקה עליזה ומבררת, המספקת מבט מחויך ומחוצף על העבר התרבותי שלנו.

הבהרה לסיום: המחזמר המקורי "צבא השמים" מאת אורי פסטר, שעליו כתבתי ביקורת ביום שישי, אינו עיי בוד לספר "פישקה החיגר" מאת מנרלי מוכר ספרים, אלא יצירה מקורית, שחלק מדמויותיה נכתבו בהשראת הספר.

חג המחזמר החמישי הסתיים הערב עם העלאת ההצגה "טראסק", מחזמר קומי על קנאת משוררים בתל-אביב הקטנה של פעם. במרכז הפנטזיה שכתב בעז אפלבאום ניצבים המשוררים ביאליק וטשרניחובסקי הנאבקים על ליבה של שירה, המוזה של כל המשוררים. מי שמספרים לנו את הסיפור הם צמד צעירים, אלתרמן וש-לונסקי, המתכננים לרשת את דוד הזקנים, ואילו דיונגוף מזמר לו על ברית בין הבתרים בין הפואטי לפוליטי, קודם עם ביאליק ולאחר מכן עם יריבו. התוספת המוזרה ביותר למרקחת היא הופעת האורח של סטלין, המגיע מתוך תמונה ומנסה לסייע לבחיר ליבו, טשרניחובסקי. זוהי מעשייה צבוענית, עליזה ופרועה, שאינה לוקחת את עצמה ברצינות אפילו לרגע, וזה עיקר החן שלה. הטקסט השנון של אפלבאום מערב בין שירה גבוהה למשפטי מחץ בסגנון עכשווי, כולל פראזה על ציטוט השנה: "לא יהיה כלום, כי אין כלום ולא היה כלום". האם ייתכן שביבי הוא היורש האמיתי של גור השירה העברית?

הבמאי רוני ניניו והמוזיקאי קובי אשרת הפכו את הסיפור הזה לחגיגה תיאטרלית

"טראסק". מחזמר קומי על קנאת משוררים | צילום: רוני ואטורי

הציון: ★ ★ ★ ★

מאת: **צבי הירש**ביקורת
המחזמר 2017 - הכל על הכוח**טראסק - המלחמה על השירה**

המחזמר השלישי שהועלה בחג המחזמר השנה הוא "טראסק" מאת **בועז אפלבאום** - מחזה ותמלילים לשירים שזכו במזיקה מרשימה של **קובי אשרת** בניצוחו של **תומר קלינג**. עניינו המוקומנטרי של המחזמר הוא סיפור המלחמה בין חיים נחמן ביאליק לשאול טשרניחובסקי על כתר השירה העברית ומעמד המשורר הלאומי ולא פחות מכך - סיפור עלייתם לתהילה של **אברהם שלונסקי** ו**נתן אלתרמן**.

המונח "טראסק" מתייחס לקבוצות "חבריה טראסק" שפעלה בתל אביב החל מהשנים שלפני מחלמת העולם הראשונה, מיסודו של **אברהם אלדמע**, אך בסוף שנות ה-20 הגיעה לשיא פעילותה הבדחנית בתל אביב כלעומת ה"צאר" וראש העיר האגדי **מאיר דיזנגוף**.

כטוב לבו של אפלבאום הוא יצר סיפור עליז ביותר - אך עתיר רגש ורגישות אמפטית לביאליק ולטשרניחובסקי - שרזני ניניו מנהיג אותו בבימוי צוחק למדי עם תפאורה נהדרת של רזעי ואטורי, כמעט נחום-גוטמנית - וכוריאוגרפיה מקסימה של קים גורדון.

במרכז סיפור המחזמר מתרחשת אולימפיאדת שירה (מהסוג ששימש את **ריכרד ואגנר** בשתי אופרות שלו) בחסות מאיר דיזנגוף ובהשתתפות סופר-מקורית של יוזף **סטאלין** המעריץ של טשרניחובסקי. את המהלכים סביב לכל זה מנהל הצמד-חמד שלונסקי-אלתרמן, אך הכוח המפעם העיקרי בה היא מאוהבותם של ביאליק וטשרניחובסקי בזונה ששמה שירה שהיא גם השראה לשירתם. לטעמי זו הגזמה פראית, כמו ההתייחסות **למניה ביאליק**.

אבל מה אומר ומה אתלונן כאשר ניניו יצר הצגה נפלאה עם כוכבים אחד אחד: **אלון אופיר** שיוצר דמות נוגעת ללב של ביאליק הנאבק על אהבתו; **רודיה קוזלובסקי** שופע קסם רומנטי כטשרניחובסקי המאוהב ולוקח בשבי את הקהל כשהוא שר את "שחקי שחקי על החלומות". יחד אתם **חנן הקוסם** כדיזנגוף ובעיקר **כסטאלין, נופר עובד** כשירה אצילית דווקא, ובעיקר **הראל ליסמן** דק וגבוה וליצן מקסים כשלונסקי ו**רפאל עבאס** המתוק כאלתרמן השובב צהוב השיער.

כולם וכן המקהלה והנגנים מגישים את פזמוני אפלבאום-אשרת בקולות ערבים ובהתלהבות שאמורה להמשיך ולרוץ כלהיט מפורים עד פורים.

ההישג הפריטטי של המחזמר 'טראסק'

ראשי - המגזין

ההישג הפריטטי של המחזמר 'טראסק'

המגזין

מור דיעי- חנני

האם בכלל ראוי אותי להעלות מחזה שעוסק ברצח לכאורה של גדול המשוררים ביאליק ועוד בידי שליח של שאול

האם בכלל ראוי ואתי להעלות מחזה שעוסק ברצח לכאורה של גדול המשוררים ביאליק ועוד בידי שליח של שאול טשרניחובסקי?.

הטענות בדבר האהובה המסתורית של ביאליק כבר הועלו בעבר ואף ניכר מכתביו כי האישה המסתורית של ביאליק לא היתה רק פיגורה ספרותית אלא אישה בשר ודם - הציירת אירה יאן.

ברבות השנים ביאליק הפך לסמל, הדמות הספרותית שלו קיבלה חירות משל עצמה. אני לא יודע אם יש שדה מחקר ספרותי כזה של דמויות היסטוריות שהפכו למותג שלא מאפשר לקרוא להפריד ביניהן לבין דמויות ספרותיות כמו פיטר פן, כיפה אדומה או סינדרלה.

האם כאשר אני מעלה את ההצגה 'סינדרלה' אני חייב לדבוק בגרסת האחים גרים? - ממש לא. האם כשאני כותב מחזה על ביאליק אני חייב לדבוק בחייו ובביוגרפיה הרשמית שלו - באופן האתי כן, מדובר באדם מת שיש לכבד את זכרו, אך עם זאת, בעולם המודרני שבו אנחנו חיים כבר נהוג לכופף את ההיסטוריה ודמויות היסטוריות לצרכים אומנותיים. כך למשל הסרט 'ממזרים חסרי כבוד' של טרניטנו הופך את השואה לסרט אקשן, רבים (ואני בינהם) יחלקו על החירות האמנותית.

המקרה של 'טראסק' שונה מכל מה שהכרתי עד כה. דמויות היסטוריות הפכו לחומרי גלם אמנותיים. המחזה 'הילכו שניהם יחדיו' של א.ב. יהושוע מעלה דו שיח בדיוני בין בן גוריון לז'בוטינסקי על בסיס מפגש סודי של השניים שהתקיים במציאות. בספר 'הוא חזר' מוצגת דמותו של אדולף היטלר ששב לגרמניה של המאה ה-21 והפך לכוכב באופן.

כאמור, טרם נתקלתי ביצירה כמו טראסק המשתמשת בדמויות היסטוריות אמיתיות, בסיטואציה בדיוניות לחלוטין.

ההתפעלות הראשונה שלי מהמחזמר היתה מהמילים שכתב בועז אפלבוים. מלאכת מחשבת של עברית יחידאית, מרתקת, כזו ששמורה ליחידי סגולה כמו יונתן יבין או צפריר קולת (שבעצמו כתב את המחזמר המופלא 'יריחו') החירות לעשות בשפה כרצונו של אפלבוים היא חירות נועזת הרבה יותר מהחופש שלקח לעצמו לכתוב אירוע היסטורי מומצא שכזה לפיו ביאליק וטשרניחובסקי התחרו על לב אותה הנערה.

הבימוי של רוני נינו שיצר סדרות מתח טלוויזיוניות הצליח לשלב בין הדרמה של המחזה לקלילות של 'רוח התקופה'. המוזיקה של קובי אשרת הצליחה להכניס לתוכה את הטקסט הלא פשוט של אפלבויים שכלל משפטים מורכבים, שאומנם מתחרזים אלו עם אלו אבל מתקשים להתמשקל באופן שמאפשר יצירת שירים 'קלילים' כפי שדורש מחזמר.

צוות השחקנים כלל שמות אנונימיים רבים, אך רף גבוה מאד של מקצוענות, לעיתים, כזו שהתעלתה על מחזות זמר רבים שעלו בשנים האחרונות במסגרת החג. רפאל עבאס והראל ליסמן והראל ליסמן הציגו את צמד מספרי הסיפור - אלתרמן ושלונסקי תוך שימוש בערימות של הומו-אירוטיקה מודעת לעצמה. השניים, שאומנם קצת הפכו את האירוע למעין הצגת ילדים, ניחנים בוורטואוזיות בימתית ובכימיה ששמורה רק למנחי אירוויזיון או לביטן ואמסלם.

רודיה קוזלובסקי בתפקיד טשרניחובסקי גילם דמות של אוהב סהרורי. במובן מסוים הוא גרם לי להאמין שהוא טשרניחובסקי אפילו שמעולם לא ראיתי מלבד הדיוקן שעל על השטר. הקול העמוק של רודיה ומבט הילד התמים היו השילוב שהפך את הדמות שלו לנפלאה כל כך!.

צוות הקורוס במחזמר היה מוצלח מאד וכלל שפע של כשרונות. (גילוי נאות, במקרה אני מכיר אישית כמה מהם).

את ההצגה גנב ללא ספק תום אידלסון, ילד נצחי שגילם במחזמר את האחות שעובדת עם טשרניחובסקי וכבש את הבמה בקלילות תוך שהוא משדל את אלתרמן ושלונסקי. גם חגית ביאר, עם תפקיד קטנטן של אישה יקית הצליחה למשוך את תשומת הלב של הקהל ולהיות סקסית ומטריפה אפילו עם חליפת חאקי ושפם. גם ניתאי יורן ופז פרל הפגינו את השובבות הדרושה לסוג הקברט המרתק הזה.

לפני מספר שנים הועלה המחזמר 'יריחו' במסגרת חג המזמר שלא המשיך לאחר הערב בו הוא הוצג. כעת אני כולי תקווה שהפנומן 'טראסק' יצליח להתעלות מעבר לקו הזינוק של בת ים. הגיע הזמן שיהיה לנו 'שלמה ושלמי' של שנות ה-2000.

חג המחזמר

פסטיבל בת-ים החמישי
למחזות זמר מקוריים
בבכורה עולמית!

מייסד ומנהל אמנותי - אורי פסטר

10-3 בדצמבר 2017

חג המחזמר החמישי
מוקדש לזיכרה של המחזאית נאווה סמל ז"ל.

טראסק

מחזה ותמלילים - בועז אפלבאום | מוסיקה - קובי אשרת | בימוי - רוני ניניו
דרמטורגיה - רוני ניניו ואורי פסטר
עיצוב תפאורה - רועי ואטורי
עיצוב תלבושות - אורנה ברנט שמעוני
כוריאוגרפיה - קים גורדון
קורפטיטור - תומר קלינג
ע.במאי - אלה תמרי מילס

תקציר העלילה:

"טראסק" המחזמר, פנטסיה בלשית מאת בועז אפלבאום (מחזה ותמלילים) וקובי אשרת (מוסיקה) בבימויו של רוני ניניו.

המחזמר מתחולל ב-1934 בתל-אביב המונהגת בידי של מאיר דיזנגוף, כאשר המשוררים ביאליק וטשרניחובסקי, מתגוששים ביניהם, במסגרת אולימפיאדת השירה, לא רק על כתר 'המשורר הלאומי' אלא אף על ליבה של זונה, העלמה שירה.

ביאליק קורס, ומובהל לווינה לניתוח חירום. מותו מעורר חשד לרצח, ודיזנגוף משגר את המשוררים אל תרמן ושלונסקי - לפצח את סוד המוות המסתורי.

בכורה עולמית - 9/12-10/12 - היכל התרבות בת-ים

בהשתתפות

ביאליק – אלון אופיר
טשרניחובסקי – רודיה קוזלובסקי
סטאלין/דיזינגוף – עמנואל חנון
שירה – נופר עובד
אלתרמן – רפאל עבאס
שלונסקי – הראל ליסמן

אנסמבל:

תום אידלסון, חגית ביאר גולדברג, ניתאי יורן, יובל לוי,
ירדן ניקפהמה, פז פרל, טל צ'רנובסקי, רובי קסוס

נגנים:

תומר קלינג – פסנתר
יהודה הגר – קלידים
עידית מינצר – חצוצרה וקרן יער
ליאת רוזנברג – כינור
אמיר גבירצמן – כלי נשיפה
אמיר דוד – תופים
גל מוטיוק - בס

תודה לדניאל בגנו ולגל רוח על ההתנדבות והעזרה מאחורי הקלעים בחזרות ובהצגות.

ההצגה מוקדשת לזכרו של המפיק עודד פלדמן שהתלהבותו מ"טראסק!" התניעה את גלגלינו!

חג המחזמר בת-ים

מייסד ומנהל אמנותי - אורי פסטר
י"ר חג המחזמר - גלית חזן
חברי ועדת ההיגוי - שלומי לחיאני, אורית פוגל, ארז פודמסקי שקד, אסף רג'זאן
חברי נשיאות הכבוד - יהורם גאון, עופר שחל, פרופ' הווארד עמיטל, חני נחמיאס, צדי צרפתי, אדיבה גפן,
שמואל עומר, אריה ללוש, אסתר פירון, נורית דאבוש, אבי קורן

